

De meeste behandelde personen vallen in dezelfde categorie als waarover deel één schreef: zij overleden na 1910. Wij houden de inlossing van de belofte dat in het vervolg meer aandacht zou worden geschonken aan hen die tot een vroegere tijd behoren, graag tegoeed.

De Rooms-katholieke nieuwe kerkgeschiedenis is goed vertegenwoordigd, met meer dan 25 biografieën, waaronder die van G. Brom, J. de Jong, W.M. van Rossum en H.M.M. Fortman.

De Protestantse nieuwe kerkgeschiedenis omvat ruim tien namen. Dat geringe aantal is te billijken, het *Biografisch Lexikon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme* voorziet in de behoefte. Het ware zelfs te overwegen of dit onderdeel van de Nederlandse geschiedenis niet beter geheel aan *BLGNP* kan worden overgelaten. Is er contact, zijn er afspraken tussen de beide redacties? Deze vraag komt vanzelf op bij het lezen van drie artikelen die niet meer zijn dan een doublure van die in *BLGNP*: W.J. Kühler, J. Lindeboom en F. Pijper. Maar ook het kwaliteitsaspect speelt een rol. Goed is de bijdrage over Groen van Prinsterer, maar diverse andere zijn niet geheel bevredigend. Van J.J. Buskes (hoe graag zouden wij geweten hebben waar, bij wie, nog brieven etc. van hem te vinden zijn) wordt vermeld dat hij 'beroepsmatig nooit als theoloog actief is geweest'... In het artikel over A. Kuyper (niet Kuijper, zoals boven aan de betreffende bladzijden staat) wordt gezegd dat het weekblad *De Heraut* in 1850 is opgericht als orgaan van: 'de orthodoxe stroming binnen de Hervormde kerk' in plaats van: 'de Jodenzending'. Verder lezen wij in hetzelfde stuk 'Geheel in de lijn van Groen van Prinsterer concentreerde Kuyper zijn politieke acties met name op het gebied van het onderwijs'. Dat moge de mening zijn van de auteur, het was niet die van de theocraat zelf die tegenover Kuyper uitsprak 'homogeen en zelfstandig' te (hebben) willen blijven.

De redactiecommissie, onder voorzitterschap van I. Schöffner, eindigt het 'Woord vooraf' op dezelfde bescheiden wijze als de vorige maal, met de wens dat het deel 'de gebruiker niet moge teleurstellen'. Deel III, waarop wij niet graag weer zes jaar zouden willen wachten, mag gerust zonder dit understatement verschijnen. De (enkele) onzorgvuldigheden zijn gemakkelijk te vermijden via overleg met deskundigen achter de schermen. Ieder die benaderd wordt zal ongetwijfeld steun willen verlenen. Het gaat om een nationaal monument.

P.L. Schram

Hendrik de Cock, *Verzamelde Geschriften*, deel I, Uitg. Den Hertog bv, Houten 1984. 623 blz. f 69,50.

Het is verbluffend dat er voor zulke publicaties een goede markt blijkt te bestaan. In de loop van 1985 zal deel II verschijnen. Wij verheugen ons erover dat de herdenking van de Afscheiding dit alles heeft losgemaakt.

Voor de brochures van Hendrik de Cock werd allang veel geld betaald. Was dit nostalgie? De geschriften hebben geen meeslepende stijl, brengen geen diepgaande theologie of belangwekkende nieuwe ideeën. Titelpagina's met een halve preek en een aantal Bijbelteksten erop zijn meer curieus dan overtuigend. De wijze waarop De Cock de pen hanteerde tegen 'zoogenaamde Gereformeerde leeraars', 'sirenische minneliederen', een 'zichzelf noemende Predikant van Oosterlittens' zegt meer over hemzelf dan over zijn slachtoffers.